

REFERENTS#5: Maria Wallace (1a part)

Novembre de 2015 - estemdeconstruint.wordpress.com

Ja ho [advertia Wislawa Szymborska](#): a diferència dels pintors, el treball dels poetes *"resulta irremediavelmente poco fotogénico. Uno permanece sentado a la mesa o acostado en un sofá, con la vista inmóvil, fija en un punto de la pared o en el techo; de vez en cuando escribe siete versos, de los cuales, después que transcurre un cuarto de hora, va a quitar uno y de nuevo pasa una hora en la que no ocurrirá nada"*. Des de que tinc record –i aquest record ve pels motius explicats al tercer apartat d'aquesta introducció–, la **Maria Wallace** sempre ha viscut entre la pintura i la poesia, rimant entre colors i, sobretot, per la dedicació incondicional durant les últimes dues dècades, esbossant versos sobre el llenç blanc que és escriure. Sí, una activitat poc fotogènica, aquesta del fet poètic, però profunda i ineludible per qui en sent la fiblada; ineludible com *"una fulla d'afaitar / que talla fins a l'ànima"* i amb la

profunditat de les *segones ombres* o dels *blaus de les distància* que traspuen els seus llibres.

*

Si exceptuem els llibres col·lectius del grup d'escriptura creativa que dirigeix a **Tallaght** (Dublín), de moment en són dos, els llibres de poemes. *La segona ombra* ([Edicions de l'Albí](#), 2010) i *El blau de la distància* ([Col·lecció Josep Pla](#), Diputació de Girona, 2014), publicats en edició bilingüe anglès-català i forjats en la topada, però també en l'entesa, de les seves dues identitats, la catalana, que l'acompanya des del naixement, i la irlandesa, d'adopció (en serien tres, si comptem que va passar l'adolescència a Xile, fugint amb la família de les dures condicions de la postguerra espanyola). D'aquest conflicte i confluència d'origens, sovint, tant ella com la crítica n'ha anomenat [fricció](#). [Xavier C. Ribot](#), un dels principals valedors de la seva obra i epíloguista dels seus llibres, així ho sosté: *"una escriptora irlandesa en llengua anglesa (...) que fa una escriptura transversal"*, una mena de *"reelaboració vital passada pel sedàs de l'autora"* com si es tractés de *"dibuixos esbossats amb el seu personal traç d'atzabeja sobre el paper en blanc"*.

Això ens retorna a l'univers pictòric: se'ns planta, damunt del llenç, una poètica cristal·lina, no invasiva, amb unes dualitats gairebé indefugibles en tota la seva obra i uns versos que avancen *"com de puntetes sobre glaç"* i se'ns apropen sigil·losament, tot i l'embrollada existència de l'altre. Una poesia de passat i de paisatges irlandesos, però també mediterranis, sempre a mig camí d'allò que va ser i d'allò que podia haver estat, si les diferents superfícies de la realitat tinguessin la capacitat de fondre's. I una

obra originalment pensada i escrita en llengua anglesa per una poeta que, en principi, es tradueix **—es traeix?**— a si mateixa, encara que més tard veiem que no, que el que fa és crear una nova obra, revisitant allò que va néixer, amb la seva ploma, en un altre moment, en un altre idioma. Dit això, l'origen dels versos, concebuts en anglès i amb la senzillesa i economia de vocabulari i de gramàtica que sembla permetre aquesta llengua, provoca que sigui precisament en anglès que els poemes arriben al seu màxim esclat rítmic i de significat.

*

Encetem, per fi, un nou capítol de **Referents**, el cinquè lliurament d'aquesta col·lecció de monogràfics consagrats a les creacions de persones que habiten a prop meu —en termes afectius i d'amistat, no geogràfics, i en aquesta ocasió, per primer cop, de parentiu— i que sento referencials (la resta, els podeu trobar al lateral). Cal dir-ho ara: la **Maria Wallace**, o Maria Teresa Mir Ros, o *Tresa* (com més reduït, més familiar i pròxim, el terme), és la meva tia. I, sent conscient del perill de *[l'ensabonada colossal](#)* de què parlàvem en el Referents d'en [Damià Puig](#) quan et toca avaluar o simplement dissertar sobre algú que t'és pròxim i t'ha marcat, em venia molt de gust aquest especial sobre la meva tia poeta (i no poetessa, com es diu en [aquest altre article de Núvol](#), però entrar ara en disquisicions lèxiques serien figures d'un altre paner). Ara i aquí, *"like the deepest, final note / of a cello"*, una mostra de poemes seus que he pretès relacionar amb algunes de les seves respostes a l'entrevista/conversa que vam tenir una tarda d'estiu. *Let's go!*

> <http://www.facebook.com/tallaghtsoundings2> > [mtmir \[at\] yahoo.com](mailto:mtmir[at]yahoo.com)

“La poesia ve a ser com fer un pas cap a l’infinit, cap a allò desconegut, cap al misteri i tot allò que no sabem... Endinsar-nos més enllà del que som, o del que potser som, o del que potser podríem ser. Crec que tothom que té inquietuds artístiques i d’expressió, té necessitat de buscar, d’anar més endins, per arribar a qui veritablement som, al perquè de les coses encara que aquest perquè no el podrem saber, probablement”

t

THE OTHER SIDE

I’m not, really, enamoured
by what I understand.
Enigmas hold me better.

those lines you wanted to destroy,
this emotions colours carry,
a hint of blue through clouds,
trembling light over the pond,
the shock of sea and rock,

my liquid likeness in the water,
the other side of me
that shivers at the thought of love,
the you I don’t know,
raindrops, morning dew,

l’

L’ALTRE COSTAT

No em sento, de veritat, enamorada
d’allò que comprenc.
Els enigmes m’interessen més,

aquells senyals que volies destruir,
les emocions dels colors,
un entretoc blau enmig dels núvols,
llum que tremola sobre l’estanyol,
l’esclat entre mar i roca,

la meva semblança nítida sobre aigua,
l’altre costat meu
que s’estremeix quan pensa en l’amor,
el teu tu que no conec,
gotes de pluja, rosada de matí.

“Ningú pot ser 100% apolític, però la poesia és quelcom més subtil, interior, i no faig servir l’escriptura com a plataforma des d’on llançar consignes polítiques. En el meu cas, en ocasions m’agrada deixar constància, donar veu i una segona oportunitat a persones o personatges que queden oblidats o marginats per la història”

t

THE MEENYBRADDEN BOG WOMAN

*From the late medieval period,
uncovered in 1978 in county Donegal*

Peat-brown hours
turned to centuries,
toughened
your skin with the soft touch
of nature’s forgatherings.
A lullaby the drip and squelch
of wet leavings,
the gossip of grasses,
the winnowing wind
and occasional birdsong
rippling over you
like the deepest, final note
of a cello.
And you listening
to all that muted music,
stilled in the hold of roots,
under the brown-veined roof
of your dark sky,

hating the silent tongue
of time.

d

DONA TROBADA A LA TORBA A MEENYBRADDEN

*De l’edat mitjana,
descoberta el 1978, a Donegal*

Hores color de torba
anaren convertint-se
en segles,
i la carícia constant de la natura
endurí la teva pell.
Cançó de bressol
el gotejar i xiuxiuejar
de terra humida,
el brum del vent tafanejant
enre herbes xafarderes,
i el cant intermitent dels ocells
oneja sobre teu
com l’últim so
d’un violoncel.
Abraçada d’arrels
sota la teulada marró
del teu cel fosc, escoltes
tota aquesta música dolça,

però odies la llengua muda
del temps.

“En ocasions, creiem que tenim una resposta, però em pregunto si la resposta que tenim és una resposta final o, com a mínim, adient. Tot circula al voltant de l'enigma que som i del fet que encara no hem entès el perquè de la nostra existència... En el nostre dia a dia vivim sota una capa molt espessa de boirina, i la poesia ens pot ajudar a foradar aquesta capa, a travessar la foscor per assolir un estadi més clar”

p

PROSPECTING IN THE DARK

The clock's monotonous pulse
punctuates
solitude.
Twinned to its pendulous beat,
garbled radio rumblings
through the wall,
wind-howl and rain rap.
I ignore all that,
my yearning
for morning
for an uncreated you to fulfill
this created me who dreams
unrealities,
misinterprets signs,
forgives
those wakeful night hours
in the hope that prospecting in the dark
will light a blank page
with some bright spark.

e

EXPLORANT EN LA FOSCOR

El pols monòton del rellotge
interromp
la soledat.
Acoblat al seu ritme de pèndol,
retrunyts i sorolls de ràdio
travessen la paret:
crits de vent i repics de pluja.
Ignoro tot això,
el meu desig
de matí,
d'un tu no creat per complimentar
aquest jo creat que somia
irrealitats,
no interpreta bé senyals,
perdona
aquestes hores de vetlla
amb l'esperança que explorant la foscor
una pàgina buida rebi
la claror d'alguna guspira.

“Tantes vegades penso en com passar al paper tot allò que tinc al cap, i això espanta. Ve a ser com una mena de part, i un tant per cent molt elevat de dones pareixen amb molt dolor. Un poema podria ser ben bé com tenir un fill”

t

THE UNCERTAINTY OF WHITE

Frightening, that first step,
the first word viciously clinging
to me, refusing to travel
the length of my arm, to jump
from the tip of my pen
to the uncertainty of white.

/

LA INCERTESA DEL BLANC

Em fa por, el primer pas,
la primera paraula que furiosament
se m'aferra, es nega a recórrer
la llargada del braç, es nega a saltar
de la punta del llapis
a la incertesa del blanc.

“Al principi d’escriure, vaig intentar endisar-me tot el que vaig poder en els orígens, les supersticions i l’entrellat de la cultura celta, per poder sentir que pertanyia a un poble, el poble que m’acollia. Això em va inspirar molt”

C

COLD ATLANTIC WINDS

The may, gorse and stones,
my travelling companions for miles
that stretch and fuse continually.

Cromwell's wrath herded,
brave blood into the harsh west,
and timescattered stones were piled
by calloused hands that could unravel
the secrets of cold Atlantic winds,
unravel and clear a piece of land,
an awkward slope, to silence rumbling hunger.
Hardened by weather's wavering patterns,
hands to divide and subdivide,
and in hope,
survive.

Back-aching people scratched,
scoured, softened the corns and warts
of a rigid soil's crust,
tendered the frugal fruits of their fierce love.

In gale's score I hear ancient doleful songs,
its icy touch, calloused hands chafing my face,
calloused hands that shaped a land,
unravelled the secrets of cold Atlantic winds,
birthed this day.

White may, yellow gorse, grey stones for miles.
How much scar tissue have you seen?

V

VENTS FREDS DE L'ATLÀNTIC

L'arc, l'argelaga i les pedres,
els meus companys de camí durant milles
que s'estiren i fonen continuament.

L'ira de Cromwell arramada
la sang brava cap a l'hostil oest,
i pedres escampades pel temps foren apilades
per mans calloses que podien desembullar
els secrets de vents freds de l'Atlàntic,
desembullar i netejar un tros de terra,
un pendent maldestre, per fer callar el rau-rau de la gana.
Endurides per les pautes capricioses del temps,
mans que dividien i subdividien,
i amb esperança,
sobrevivien.

Gent amb l'esquena adolorida rascaven,
esgarrapaven, amorosien els ulls de poll i les berrugues
d'una crosta de sòl molt dura,
tenien cura dels fruits frugals del seu amor furiós.

En el vendaval hi sento cançons tristes del passat,
el seu toc glaçat, mans calloses encetant-me la cara,
mans calloses que donaren forma a aquest paisatge,
desembullaren els secrets de vents de l'Atlàntic,
donaren naixença a aquest dia.

Arç blanc, argelaga groga, pedres grises durant milles.
Quantes cicatrius heu vist?

“El fet de tenir integrades i conviure amb dues identitats —la irlandesa i la catalana— produeix fricció. És una divisió que voldria reconciliar, però que gairebé amb tota certesa mai ho aconseguiré totalment. És en aquest lloc de lluita on crec, on neixen idees i paraules que demanen veure la llum, on apareixen les guspises de la inspiració”

S

SECOND SHADOW

It's hard, and at the same time it's not,
tending this plot of land,
weeding, watering thirsty plants,

making friends with
the ghost of my second shadow,
living the way I would have lived
had I reminded where I was born.

I'm happy here, in someone else's patch,
acting the memory of a memory,
dust which I never left outside the temple
of my new existence.

/

LA SEGONA OMBRA

És dur, i a la vegada no ho és,
tenir cura d'aquest hort,
arrencar herbes, regar plantes assedegades,

fer la coneixença
de l'esperit de la segona ombra,
vivint de la manera que hauria viscut
si no m'hagués allunyat d'on vaig néixer.

Em sento bé aquí, a l'hort d'un altre,
en actuar la memòria d'un record,
pols que no vaig deixar fora el temple
d'una nova existència.

“És exactament això. Per escriure poesia que pugui commoure, precisament cal allunyar-se d'un mateix. Sinó, pots caure massa fàcilment en el sentimentalisme i en no poder arribar als altres. Tothom n'ha sentit de dolor, i per això resulta tan important parlar del dolor sense necessitat d'emprar aquesta paraula”

n

NOT BECAUSE OF WORDS

He never uttered three words
if two could do.

In shadows of silence
his children —four—
never ventured into
the depths
tunnelled in his eyes,
a world of unspoken
nuances, gestures
understood after years
of learning
to read pages written
with invisible ink.
We loved him
without words,
and still do
in the empty spaces
he filled.
We hear his steps
around the house,
steps that were once unheard,
as if tiptoed on ice.

The ice broke,
not because of words,
but with the crack
of a rifle.

n

NO VAN SER PARAULES

Mai no va dir tres paraules
si amb dues passava.

En ombres de silenci
els seus fills —quatre—
mai no s'arriscaren
a les fondàries
perforades als seus ulls,
un món de matisos
muts, gestos
entesos després d'anys
d'haver après
a llegir pàgines escrites
amb tinta invisible.
L'estimàvem
sense paraules,
i encara l'estimem
en els indrets buits
que ell empenava.
Sentim els seus passos
per casa,
passos que abans no se sentien,
com de puntetes sobre glaç.

El glaç es trencà,
no pas amb paraules,
sinó amb l'esclat
d'un rifle.

“Hi ha d’haver una mena d’immersió del lector dins dels versos, que se senti interpel·lat per les imatges, no que els entengui a la perfecció. En el fons, és igual què en treu, de la lectura del poema, mentre en tregui alguna cosa. Perquè no pots esperar que n’extregui el mateix, la intenció que tu hi vas posar quan el vas escriure”

GHOST TRACKS

Sant Feliu de Guixols

No crane now in this harbour,
no wagons,
no wheels polishing
these old tracks.

I walk on them,
count my steps;
futile as counting
raindrops, winter hours,
hopeless
as watching the sky darken
or downriver water.

My feet clear rust layers,
uncover a poem.

PETGES ESPECTRALS

Sant Feliu de Guixols

Ara no hi ha cap grua en aquest port,
cap vagó,
ni rodes per polir
aquestes vies velles.

Hi camino al damunt,
compto els passos,
com inútil és comptar
gotes de pluja, hores d'hivern,
sense sentit
com contemplar el cel enfosquir-se
o aigua riu avall.

Les meves petjades aclareixen capes rovellades,
hi troben un poema.